

Nr 4

Utlåtande i anledning av väckta motioner om tillgodoseende inom socialpolitiken av eftersatta grupper behov.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 538 av herr *Sundin* och II: 629 av herr *Antonsson* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att vid pågående socialpolitiska prövning jämväl må göras en skyndsam angelägenhetsgradering i fråga om såväl reformering av nuvarande socialpolitik som nya reformönskemål med hänsyn till lägre inkomstgrupper och andra eftersatta grupper behov.

I motionerna framhålles bl. a. att den tidigare hårt tryckande fattigdomen i vårt land i stort sett är försvunnen men att man icke får förledas att tro att ingen fattigdom längre finns. Stora grupper av vårt folk måste nöja sig med mycket blygsamma inkomster. Socialpolitiken har hittills i huvudsak inriktats på generella åtgärder, men genom åtgärdernas konstruktion har de i många fall fått den effekten, att de verkat ekonomiskt förmånligare för grupper, som redan har relativt höga inkomster, än för dem som har låga inkomster. Utformningen av de generella socialpolitiska reformerna har tagit så mycket intresse i anspråk, att man försummat att planera i tillräcklig omfattning för olika s. k. marginalgrupper. Vid sidan av planeringen av nya reformer bör man därför undersöka vad som kan och bör göras för att avhjälpa de brister, varmed de generella åtgärderna nu är behäftade.

För detta krävs bättre kunskap om vilka ekonomiska verkningar de generella socialpolitiska åtgärderna fått efter det praktiska genomförandet. Socialpolitiska kommittén har i uppdrag bl. a. att undersöka i vilken utsträckning socialpolitiska anordningar påverkar levnadsnivån i olika inkomstlägen och för olika befolkningsgrupper. Samtidigt växer krav på nya reformer fram. Det är givetvis en svår avvägning att avgöra vilket eller vilka reformönskemål, som bör ges förtursrätt. De reformer och förbättringar bör ges företräde, vilka är av störst betydelse för låginkomstgrupperna och andra eftersatta grupper. En angelägenhetsgradering bör därför göras, avseende såväl reformkrav som nya reformönskemål.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion I: 538.

Bihang till riksdagens protokoll 1961. 11 saml. Nr 4—6

Utskottet

Motionernas motivering ger uttryck åt uppfattningen att vissa grupper i samhället, änkor, faderlösa, ensamstående kvinnor med barn, blinda, spastiker, psykiskt utvecklade, vissa låglönegrupper m. fl. icke i tillbörlig grad beaktats vid den socialpolitiska planeringen. Motionärerna anser att dessa gruppers villkor och behov bör närmare undersökas och hemställer i motionsyrkandet om en angelägenhetsgradering av åtgärderna såväl inom den nuvarande socialpolitiken som beträffande de reformer som kan befinnas påkallade.

I maj 1958 tillkallade chefen för socialdepartementet sakkunniga, socialpolitiska kommittén, för att verkställa en socialpolitisk översyn. Kommitténs första uppgift skulle vara att insamla och sammanställa material till belysning av socialpolitikens nuvarande innebörd och verkningar. Ur direktiven för utredningsarbetet må här vidare återgivas följande.

En undersökning som avser socialpolitikens effektivitet bör emellertid inte begränsas till ett studium av existerande socialpolitiska anordningar. Den bör i lika hög grad utgå från den faktiska levnadsnivån, sådan den gestaltar sig för olika grupper, och avse frågan i vad mån brister i levnadsnivån kan tänkas bli avhjälpta genom en annan utformning av socialpolitiken än som gäller f. n. Man bör med andra ord försöka kartlägga resterna av fattigdom och nöd i vårt land och mot bakgrund av erfarenheten pröva, i vad mån eftersatta gruppers förhållanden kan antas bli påverkade av socialpolitiska åtgärder. Bland grupper, vilkas förhållanden man bör studera från den angivna utgångspunkten, vill jag nämna personer med olika slag av arbetshinder, t. ex. syn- och hörselskadade, rörelsehindrade och personer med åkommor på de psykiska sjukdomarnas och närliggande områden.

Det kan även erinras om att i direktiven förutsatts att, i den mån behov yppar sig av nya utredningar beträffande utformningen av olika former av vård eller service, sådana utredningar även skall komma till stånd.

Utskottet finner självfallet i likhet med motionärerna angeläget att de i motionerna avsedda gruppernas intressen på socialpolitikens område blir väl tillvaratagna. Dessa frågor ägnas emellertid uppenbarligen stor uppmärksamhet i det pågående utredningsarbetet. Såvitt utskottet kunnat finna är detta arbete upplagt på ett sätt som väl tillgodoser i motionernas motivering framförda önskemål. Beträffande den i motionsyrkandet gjorda hemställan om en angelägenhetsgradering av de socialpolitiska åtgärderna må allmänt framhållas att de värderingar som socialpolitiska kommittén lägger till grund för sina kommande förslag givetvis måste komma att innefatta även en viss angelägenhetsgradering. Den huvudsakliga och avgörande prövningen i detta hänseende måste emellertid ske när Kungl. Maj:t och riksdagen har att behandla frågor hur tillgängliga resurser bäst skall utnyttjas för insatser inom socialpolitiken. De i motionerna avsedda gruppernas behov kan förutsättas komma att härvid röna stort beaktande.

Under åberopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 538 och II: 629 icke må
föranleda någon riksdagens åtgärd.
Stockholm den 22 februari 1961

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Nestrup, Sörlin, Andersson, Axel Emanuel, Ringaby, Olofsson, Uno, Larsson, Lars, Hedström, Hellebladh, Johansson, Tage, Larsson, Anton* och Peterson, Eric;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Carlsson i Huskvarna, Lundmark, Gustafsson i Uddevalla*, Keijer, fru Gunne*, herrar Börjesson i Glöminge, Magnusson i Jönköping och Edlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.